

Szőlőművelés és borgazdálkodás Tokaj-Hegyalján a kezdetektől a második rekonstrukcióig

Sóstói András

Szőlész-Borász mérnöki alapképzés, levelező munkarend

Szőlészeti és Borászati Intézet

Belső témavezető: Dr. Bodor-Pesti Péter

Külső témavezető: -

Az áttekintett korszakok azt bizonyítják, hogy a tokaji hosszú, kalandos és érdekes utat járt be az évszázadok során. A szőlő- és bortermelés minden korban nagy lehetőséget biztosított az itt élő embereknek, ugyanakkor minden időszaknak megvoltak a sajátos kihívásai is. Természetesen mindig a történelmi, a társadalmi és a gazdasági környezet határozta meg elsődlegesen a termelési módokat, feltételeket és lehetőségeket; olykor a természet is beleszólt a maga sajátos módján, de mindenképpen érzékelhető, hogy a régió szülöttei nagyon korán felismerték a szőlőben rejlő értékeket. Nagy dolog az, hogy egy vidék meg tudja teremteni a lehetőségeiből adódó gazdasági értéket, és főleg, ha azt évszázadok során meg is tudja tartani. A kisebb-nagyobb visszaesések ellenére a hegyaljai szőlő- és bortermelést a fejlődés jellemzi. A tapasztalatokat a generációk egymásnak adták át, szigorúan őrizve a megteremtett értékeket.

Nem véletlen, hogy a „kultúra” szó szóösszetételek utótagjaként kapcsolódik a borhoz és a szőlőhöz. Bár a szó tudományos értelmezése termelést és művelést jelent, de a hegyaljai bor- és szőlőkultúrában átfogó, mélyebb tartalommal bír; magában hordozza másik jelentését is: az emberiség által létrehozott anyagi és szellemi értékek összességét. S valóban, a borral kapcsolatban nem csak mezőgazdasági és gazdasági kultúráról beszélhetünk, hanem a belőle létrejövő életmódról, szokásokról, s a művészetben való megjelenéséről is.

„Szakemberek, laikusok keresik, kutatják évszázadok óta a tokaji bor „titkát”. Honnan kapta semmihez sem hasonlítható jellegzetességét? Mi adja utánozhatatlan kiválóságát? A talaj meg a fekvés! – mondják egyesek. De hiszen a világ számtalan helyén van még a hegyaljaihoz hasonló vulkanikus talaj, ugyanilyen fekvésű sárga lösz. – Akkor az éghajlat, a ragyogó napsütés! De hiszen délebbre sokkal melegebb van, sokkal huzamosabban süt a nap... Akkor talán a szőlőfajta! Az sem. Hiszen láttuk, hogy a világ minden tájára vittek tokaji szőlővesszőt, és a termésből mégsem lett igazi tokaji bor. Akkor a pince... vagy a különleges kezelés... egy kicsit talán a hegyaljai emberek babonás, mámoros rajtafeledkezése az ősi rögökön... Ez sem, vagyis hogy ez is, az is, meg amaz is egy kicsit, pontosabban az egész együtt. Igen, sok tényező szerencsés találkozása, együttes hatása adja ki a végeredményt.” (Pap, 1985)

S mi a végeredmény?

„Annyi gyönyört, mint ez az ital, csak egy végtelenül jóságos Isten adhat.” (Voltaire)